ІНСТЫТУТ ГІСТОРЫІ
НАЦЫЯНАЛЬНАЙ АКАДЭМІІ НАВУК БЕЛАРУСІ

МАТЭРЫЯЛЫ ПА АРХЕАЛОГІІ БЕЛАРУСІ
MATERIALS ON THE ARCHAEOLOGY OF BELARUS
ВЫПУСК № 2

М.М. КРЫВАЛЬЦЭВІЧ

АЗЯРНОЕ 1 -- ПАСЕЛІШЧА ЭПОХІ БРОНЗЫ НА ПОЎНАЧЫ ПАЛЕССЯ

Мінск 1999

УДК [947.6 + 903(476)] «637»
ББК 63.4 (4Беи) + 633 (4 Беи)2
К 85

Серыя заснавана ў 1959 годзе

Навуковы рэдактар:
докт. гіст. навук А.Г. Калечыц

Навуюовыя рэцэнзенты:
канд. гістар. навук ЭМ. Зайкоўскі,
канд. гіст. навук М.М. Чарняўскі

Крывальцэвіч М.М.
К85 *Азярное 1 — паселішча эпохі бронзы на поўначы Палесся. — МН.: Ін-т гісторьа НАЛ Беларусі, 1999. — 108 с.: іл. — (серыя «Матэрыялы па археалогіі Беларусі». Вып. 2).*

Гэтай кнігай Інстытут гісторыі НАН Беларусі ўзнаўляе серыю выданняў, начатую ў 1959 г. (Материалы по археологии Белоруссии, т. 1. Минск, 1959). Кнігамі серыі плануецца ўводзіць у навуковы зварот матэрыял з археалагічных помнікаў Беларусі.

У прадстаўленай манаграфіі на падставе аналіза археалагічных комплексаў Азярнога 1 ранняга, сярэдняга і позняга перыядаў эпохі бронзы, узнаўляюцца этапы засялення месца паселішча, вызначаецца дынаміка і спосабы гаспадарчага асваення мікрарэгіёна, храналогія комплексаў, працэс фармавання культурных адметнасцяў. Выкарыстоўваюцца вынікі паліналагічнага, мінералага-петраграфічнага вывучэння і радыявугляроднага датавання матэрыялаў.

Кніга прызначаная для ўсіх тых, хто цікавіцца археалогіяй і старажытнай гісторыяй Беларусі.

УДК [947.6 + 903(476)] «637»
ББК 63.4 (4Беи) + 633 (4 Беи)2

Выданне абмеркаваяае і рэкамедаванае да друку аддзелам археалогіі каменнага і бронзавага вякоў і рэдакцыйна-выдавецкай групай аддзелаў археалогіі, а таксама Вучонай Радай Інстытута гісторыі НАН Беларусі.

На вокладцы змешчаны арнаментальны матыў
з дна гаршка сярэднедняпроўскай культуры.

© М.М. Крывальцэвіч, 1999.

ІНСТЫТУТ ГІСТОРЫІ
НАЦЫЯНАЛЬНАЙ АКАДЭМІІ НАВУК БЕЛАРУСІ
АДДЗЕЛЫ АРХЕАЛОГІІ

МАТЭРЫЯЛЫ ПА АРХЕАЛОГІІ БЕЛАРУСІ
MATERIALS ON THE ARCHAEOLOGY OF BELARUS
ВЫПУСК № 2

М.М. КРЫВАЛЬЦЭВІЧ

АЗЯРНОЕ 1 - ПАСЕЛІШЧА ЭПОХІ БРОНЗЫ НА ПОЎНАЧЫ ПАЛЕССЯ

Мінск
1999

ЗМЕСТ

УСТУП 5

І. АГУЛЬНЫЮ ЗВЕСТКІ: МЕСЦАЗНАХОДЖАННЕ, СТРАТЫГРАФІЯ, ПЛАНІГРАФІЯ 6

ІІ. МАТЭРЫЯЛЫ 7

ІІ. 1. КЕРАМПСА 7

ІЫЛ.Першытьт керамікі *8*

ІІ.1.2. ***Другі тьт керамікі*** ***12***

ІІ. 13. Іншая кераміжа эпохі бронзы **13**

ІІ. 2. КРАМЯНЁВЫЯ ВЫРАБЫ 13

ІІ. 3. КАМЕННЫЯ ВЫРАБЫ 15

ІІІ. ІНТЭРПРЭТАЦЫЯ 16

ІІІ. 1. АРХЕАЛАГІЧНАЯ ІНТЭРПРЭТАЦЫЯ 16

Ш. *1.1. Атаясамленне з сярэдненяпроўскай культурой* 16

ШЛ.2. Культурных кампаненты **19**

ІІІ. 12.1. Помнікі са шнуровой керамікай на захадзе Палесся **19**

ІІІ. 1.2.2. Помнікі са шнуровой керамікай на Белорусам Панямонні **20**

ІІІ.1.2.3. Культура шароподобных амфор **21**

ІІІ. 1.2.4. Усходнепамскі варыянт днепра-данецкай культуры **23**

ІІІ. 1.2. 5. Нёманская культура **24**

ІІІ. ***1.2. 6. Высновы*** ***25***

ІІІ. 1.3. Атаясамленне з усходнім «Тшцінцом» 26

Ш. *1.4. Мікрарэгіянальны агляд помнікаў* 30

ІІІ.2. ХРАНАЛОГІЯ **31**

ІІІ. 3. ГІСТАРЫЧНАЯ ІНТЭРПРЭТАЦЫЯ **34**

Ш. *3.1. Этапы і характар засялення* 34

ІІІ. 3.2. Гаспадарка 35

ІІІ. 3.3. Да проблемы сацыяльнай структуры 38

ЗАКЛЮЧЭННЕ **40**

ЛІТАРАТУРА **42**

ДАДАТКІ 44

Дадатак 1. Минералого-петрографичесное описание фрагментов керамики поселения Озерное 1 (Н.Н.Дубицкая) 44

Дадатак 2. Датирование керамики Озерного 1 по C^{14} (Ковалюх Н.Н.) 47

Дадатак 3. Данные споро-пыльцевого анализа в изучении истории растительности и выявлении воздействия человека на природное окружение на поселении Озерное 1 (Симакова Г.) 47

ASJARNOJE 1 — DEE SIEDLUNG DER BRONZEZEIT IM NORDEN DER REGION POLESJE *Zusammenfassung* **51**

Dos Textbilderverzeichnis

ІЛЮСТРАЦЫІ **54-108**

Inhalt

Einleitung 5
I. Allgemeine Angaben: Fundort, Stratigraphie, Planigraphie 6

II. Materialen 7
II.1. Keramik
II.1.1. Der Typ I der Keramik 8
II.1.2. Der Typ u der Keramik *12*
II.1.3. Andere Keramik der Bronzezeit 13
II.2. Feuersteinerzeugnisse 13
II.3 Steinerne Erzeugnisse 15

IIII. **Interpretation**
III. 1. Archäologische Interpretation 16
III.1.1. Die Identifizierung mit der Mitteldneprkultur 16
III.1.2. Kulturkomponente. 19
III.1.2.1. Die Denkmäler mit Schnurkeramik im Palesje-Westen 19
III.1 .2.2. Die Denkmäler mit Snurkeramik in der Belorussischen Njomanregion. 20
III.1.2.3. Die Kugellbauchamphorenkulrur 21
III.1.2.4. Die Ostpollessische Variante der Dnepr-Donezkkultur 23
III.1.2.5. Die Njomankultur 24
III.1.2.6. Die Schußfolgerungen 25
III.1.3. Die Identifizierung mit dem östlischen «Tschzinez». 26
III.1.4. Mikroregionale Denkmälerbesichtigung 30

III.2. Die Chronologie
III.3. Historische Interpretation
III.3.1. Die Etappen und der Charakter der Besiedlung34
III.3.2. Die Wirtschaft 35
III.3.3. Zum Problem der Sozialstruktur 38

Schlußfolgerung 40
Literartur 42

Beilagen 44
Beilage 1. Die mineralogisch-petrographische Beschreibung der Keramikfragmenten von Besiedlung Asjarnoje l (N.N. Dubizkaja) 44
Beilage 2. Die Datierung der Keramik von Azijamoje 1 per C^{14} (N.N. Kawaliuch) 47
Beilage 3. Palinologische Angaben im Erlernen der Pflanzenreichsgeschichte und im Erkennen der Menschenswirkung auf die Naturlandschaft in der Besiedlung Asjamoje l 47 (G. Simakowa)

Azjamoje l -- Die Siedlung der Bronzezeit im Norden der Region Polesje. 53
Zusammenfassung
Das Textbüderverzeichnis 54
Die Illustrationen 54-108

Навуковае выданне

серыя «Матэрыялы па археалогіі Беларусь
Вып. № 2

Крывальцэвіч Мікалай Мікалаевіч
Азярное 1 — паселішча эпохі бронзы на поўначы Палесся

У аўтарскай рэдакцыі

Кампутарны набор: А.В. Мотуз, А. М. Мядзведзеў, А.А. Мяцельскі
Кампутарная вёрстка: А. М. Мядзведзеў

Падпісана да друку 11.01.99. Фармат 60 x 84, 1/8 Папера тыпаграфская № 1. Афсетны друк. Ум. друк. арк. 13, 5 Ул.-выд. арк. 3,25 Тыраж 200 экз. Зак. 111. Бесплатна

Інстытут гісторыі НАН Беларусі, 220072, Мінск, Акадэмічная, 1

Надрукавана на ратапрынце ЦНБ НАН РБ. 220072, Мінск, вул. Сурганава, 15